

LOOTUSRINGI JUHT

KARSKUSKASVATUSTÖÖ AJAKIRI

Oktoober 1929.

Nr. 1.

II aastakäik.

TOIMETUS: J. Elango, P. Kochtitsky, H. Roos.

VASTUTAV TOIMETAJA: H. ROOS.

VÄLJAANDJA: EESTI ÕPETAJATE LIIT.

Iimub koolitöö kuudel, kuus korda õppeaastas. Maksab: aastas—50 s., üksik number—10 s.

Toimetus ja talitus: Tallinna, Rataskaevu 22. Telef. 14-63.

Uue tööaasta alul.

„Lootusringi Juht“ algab käesoleva numbriga teist aastakäiku. Karskus- kasvatustoimkonna asutamisega E. Õ. L. juures sai vajalikuks bületääni avaldamine, kus jooksev töö kajastuks ja töö ühtlustamine võimalduks. Aasta vahetusel kaaluti ajakirja jätkamise kuju ja jäädi otsusele eelmise aasta eeskujul avaldada kuus numbrit ka käesoleva kooliaasta kestel, nagu ka tellemishind jätta samaks, et ajakiri oleks kõigile koolidele kergesti tellitav. Sisuliselt tooks ajakiri endiselt meetodilisi ja praktilisi juhiseid kõlblus- ja karskusõpetuse alalt ning töökavu ja materjali lootusringide tööks.

Et ajakiri võimalikult kohasemaks oma ülesandele kujuneks, on tähtis mitte ainult, et iga kool ajakirja tellija oleks, vaid ka et iga kool saadaks ülevaateid omast tööst lootusringis, karskus-kõlblusõpetuses ja õpilaste isetege-

vuses. Samuti jagaks oma kogemusi kõlblus-karskusõpetuse kui uue aine töövõtetes vastavate kirjutiste kaudu. Sarnaste ülevaadete, soovivalduste ja kaastöö saamine ja selle kasutamine ajakirjas — see oleks toimetuse arusaamisel üks mõjuvamaid viise karskus- kasvatustöö edukaks teostamiseks kooles, mida käesoleval aastal eriti kasutada tahetakse. Ärgu keeldugu siis kasvatajad saatmast toimetusele juba kohe ülevaateid senistest töökogemus- test, lootusringide tööst, õpilaste isetegevusaladest, kooli ajakirjast numbreid jne. Samuti korratagu seda kooliaasta kestel, kui kogunenud uut materjali.

See on palve kõigile õpetajaile-kasvatajaile, mille täitmise määrast tähtsalt oleneb karskuskasvatustöö edu kooles.

Toimetus.

Pühi ära!

Hans Roos.

Hiljuti oli mul au esineda Harjuma koolitegelaste päeval demonstratsiooniteemiga kõlblusõpetuse alalt. Kahjuks, ei ole mul võimalust õpetada algkoolis; kahjuks, tuli mul esineda minule täiesti tundmata lastega; kahjuks, tuli mul paarisajapealise kuula- jaskonna ees sobitada tutvust lastega.

Peale tunni lõppu algas asjalik, kuid vali arvustus. Vanemate kaastööliste poolt toonitati lausa, et seesugune töö-

tamine pole muud kui ajaviide. „Seda oskame meie isegi, selleks poleks vaja olnud meid linna kutsuda“. Toonitati järjekindluselust, rõhutati loogilise konstruktsiooni puudust. Eitati täielikult tunni väärtust.

Nooremad õpetajad olid leplikumad. Leiti isegi positiivseid jooni, leiti soojust, leiti hoogu. Arvati, et tuud on oma sihi saavutanud. Toonitati laste

hüüa, sai

elavat osavõttu, rõhutati tunni sügavat mõju lastele.

Ma olin ülirohkus nii elava arvustuse eest ja avaldasin oma soojemaid simpaatiaid paljunõudvatele õpetajatele, kuid laususin sealsamas, et nende arvustus ei seisa ajakõrgusel. Möödunud on need ajad, kus tunnilt nõuti ainult loogikkust, kus õpetaja pidi iga oma kavatsatud küsimuse esitamata kavatsatud ajal ja saama ka kavatsatud vastuse. Need olid ajad, mil õpetaja õpetas — ja see oli kõik. Nüüd nõuame meie, et õpilane õpiks — ja selleks tulevad kasutada kõik teed: loogika ja psühholoogia, eetika ja esteetika.

Kui „päeva“ korraldajatele tehti etteheiteid — miks mind on lastud esineda võõrastega lastega ja alles kuulajaskonna ees sobitada tutvust, siis, arvan ma, tehti seda täie tõsidusega. Sõnavõtjad oleksid tahtnud näha eeskujulikku tundi, see tähendab õpetamist, loogilist kunstitööd. Loogikale põhjendatud õpetamise asemel nägid nad nüüd psühholoogiale põhjendatud õppimist.

Oma tunni kaitseks julgesin ma väita, et lapsed viisid kaasa kaunid muljed, mis niipea ei kustu. Seda nägin ma nende sädelevaist silmist. Ja ma ei eksinud. Ma palusin vastava kooli juhatajat ja õpetajat sellest tunnist lastega mitte midagi kõnelda ja lubada mulle jätkata tundi nädala pärast järgmisel kõlblusõpetuse tunnil. Mulle lubati suurima lahkusega. Enne tundi teatas õpetaja, et lastega sellest ei ole kõneldud ja lapsed minu tulekust ei tea.

Ma jagasin lastele paberilehed, palusin kirjutada pealkirjaks „Pühi ära!“ ja sisuks kirjutada mõtteid, mis need kaks sõna neis esile kutsuvad ühenduses mälestustega möödunud tunnist*). Tunni ajal lapsed teine teisega ei kõnelnud. Need lapsed, kes puudusid eelmisest tunnist, kirjutasid samal teemil minu lisamärkusega: „kirjutage, mida võib õppida tolmutõlmimisest ja kuidas see mõjub inimese hingele“. Tule-

*) Tunni sisuks oli: pühi ära asjalt tolmu, hingelt halvad mõtted, milleni lapsed ise jõudsid.

museks oli 29 ühe kuni kahe leheküljelist kiritööd. Avaldan nendest mõned.

1. „Pühi ära! Seda sõna peab iga inimene meeles pidama. Pühi ära! oma südamest kõik kurjad kavatsused. See lause ei unune mul iialgi. Kord kavatsesin ma oma sõbrannale halba ütelda, kuid viimasel silmapilgul tuli mulle meeles lause: pühi ära! enne kui sa seda kahetsed. Ja ma ei ütelnud. Pärast seda tundsin ma rõõmu sellest lausest. Nüüd alati, kui kavatsen kellegi halba teha, kordan lauset: pühi ära! On palju inimesi, kes seda lauset ei tunne, ja ainult sellepärast teevad nad halba teistele, et nad ei korda lauset: pühi ära. Siis on ka tõesti kõik halvad mõtted pühitud.

See on minu arvamine ja sellepärast ütlen igäühele, keda näen kavatsevat kurja: Pühi ära! enne kui sa kavatset“.

2. „Käisime 21. sept. härra Roosi juures kõlblusõpetuse tunnis, kus rääkisime palju asjust. Kõige paremini jäi sõna „pühi ära“ mulle meele, see sõna ei unune vist iialgi mul ära. See sõna „pühi ära“ võib palju inimesi õigele teele viia ja neid pahadest tegudest eemale hoida. Toon siia ka ühe näite, mis meil ka härra Roosi juures jutuks oli. Näiteks on koolipingile joonistatud majake, teine kes seda näeb, joonistab sellele midagi juure jne. Kuid õiglasem oleks olnud, kui ta selle ära oleks kustutanud, siis oleks teised sellest teost puhtad olnud“.

3. „Pühi ära!“ Kuidas võib see ütetus inimese peale mõjuda. Pühi ära! seda härra Roosilt kuuldes, tundsin mina just kui käis see ütetus minu kohta. Ja tõesti, igäüks peab oma südant kõigest pahast puhtaks pühkima, siis kui selleks on õige aeg. Pühi ära!!! Ja see sõna tähendab väga palju ning saadab inimestele väga palju hääd.

Korra olin kellegi juures ja nägin seal kirjutuslaual väga ilusat pliiatsiteritamise masinat. Onneks ei olnud seal toas kedagi ja mina, mis muud, kui masin tasku. Omal mul oli selle üle väga hääd meel. Kuid pärast oma toas viibides hakkas süda valutama ja mõtlesin varastatud asja tagasi viia, kuid seda ma ei julgenud. Järgmisel päeval läksin jälle sinna tuppa ja poetasin hiljakesi pliiatsiteritamise masina laua

päale tagasi. Omal oli mul selle üle häbi, ehk seda küll keegi ei teadnud. Ja tõesti, seda oli tarvis ära pühkida, ning ma pühkisin selle ära, ja enam sest saadik pole mul seda enam juhtunud.

Pühi ära!“

Nii laste kirjutised, ja kõik kordavad sama: Pühi ära asjalt, pühi ära oma hingelt tolmukübemekene kuni pole hilja! — Hiljem esitan teisel kõik laste kirjutised ühes põhjalikuma analüüsiga. Sellestki aga näib juba, et lapsed tunnist midagi kaasa võtsid, mis on saanud neile eluks ajaks hoiatavaks sõnaks: pühi ära! Ja mida muud soovitakse tunnist? Tunni loogilist konstruktsiooni, nagu mainiti? Ei! See pole tähtis; tähtis on see, mis lapsed viivad kaasa. Ja seda saavutatakse tunnis, mis on ehitatud lapse hingeelule. Seda pakkus tund, seda ta tahtiski pakkuda.

Otsige lapses kõlapinda ja ehitage sellele! Siis võite olla julged tagajärgede üle.

Veel üks küsimus: kas iga õpetaja, ka see, kes lapsi tunneb juba aastaid, leiab alati tee laste südamesse? Ma julgen kahelda. Ka kõige sõbralikum õpetaja teab momente, kus puudub kontakt õpilastega. Ilma selleta aga on iga õpetus asjata. Kontakti otsimist õpetaski kõne all olev tund. Et ta selle leidis ja väga õnnelikult, selle juures ei kahtle vist enam keegi, ka need kõige nõudlikumadki vist mitte. Sellega aga on kirjutise esimeses lõikes leiduvad sõnad „kahjuks“ muutunud nüüd „õnneks“, sest ainult sel teel õnnestus mul näidata, kuidas ka algkoolile „võõras“ õpetaja, tundmata lastele ja ebasoodsas õhkkonnas rohkearvulise kuulajaskonna ees oskab leida teed laste südamesse.

Üleskutse IV laste karskusvõistluskirjutiseks.

Eesti õpetajate Liidu karskuskasvatustoimkond kutsub käesolevaga kõiki alg- ja täienduskooli osa võtma käesoleval 1929./30. õp. aastal korraldatavast IV laste karskusvõistluskirjutisest ja sellest toimkonnale võimalikult lähemal ajal teatama.

Võistlus sünnib üldjoontes eelmiste aastate eeskujul. Eelseisvast võistlustest võivad osa võtta kõik õpilased ja lootusringide liikmed. Osavõtjad jagatakse kahte rühma: 1) noorem rühm, kuhu kuuluvad esimese nelja õppeaasta kasvandikud (loomulikult 3. ja 4. klassi lapsed, sest 1. ja 2. kl. õpilased on alles liig vähese ettevalmistusega), ja 2) vanem rühm, kuhu kuuluvad 5. ja 6. kl. ja täiendusklasside õpilased.

Õppimisraamatu selleks võistluseks kirjutas E. O. L. karskuse sekretär P. Kochtitsky. Õppimisraamat

„Kuidas olla terve ja tubli“

on määratud nii nooremale kui vanemale rühmale. Et aga kergendada tööd nooremale rühmale, siis jäetagu noortega töötades välja kõik need osad, mis on raamatus peenikese trükiga.

Kõik koolid ja lootusringid, kes katsevad võistlusest osa võtta, kandku

selle eest hoolt, et kõik osavõtjad õpilased aegsasti õpiraamatukestega varustatud oleksid. On väga tähtis, et just iga võistluse vastu valmistaja õppimisraamatukese saaks, sest muidu tuleks neil, kellel omal raamatut ei ole ja kes seda naabri käest laenama peavad, halvematel tingimustel võistlusele valmistuda. Kui mõnel õpilasel raamatukese ostmiseks raha ei ole, siis tuleks neile raamat kooli või ringi arvel kinkida. Kõigiti kohane oleks õppijaile kõigile ringi arvel raamatud hankida ja käte anda, et lapsed neid raamatuid saaks ka kodu viia, seal näidata ja sellega ka kodudes huvi äratada karskusküsimuse vastu.

Õppimisraamat on juba trükist ilmunud ja tuleb tellida Õpetajate Liidult (aadress: Tallinna, Rataskaevu 22), raamatute raha kas postmarkides ehk rahakaardiga ette saates. Õppimisraamat maksab 15 senti. Raamatuid tellides tuleb üles anda: *osavõtjate arv kummaski rühmas, tellitud raamatute arv ja tellija täppis aadress*. Igale koolile on saadetud üks eksemplar raamatut tutvumiseks.

Õppimist ja ettevalmistamist korraldab iga kool ja ring muidugi oma

äränagemise järele. Kõige kohasem oleks selleks lootusringide koosolekuid tarvitada. Õpetajal-rühmajuhil tuleb rohkesti täiendavaid ja selgitavaid seletusi anda, sest õppimisraamat on väike ja konspektiivne.

Võistlus korraldatakse 9. märtsil 1930. a.; kohapealsete olude nõudel pedagoogika nõukogu otsusel võib aga võistluse korraldada ka lähemal koolitöö päeval, s. o. kas 8. ehk 10. märtsil. Paar nädalat enne võistluse päeva saadab Õp. Liidu K.-toimkond kõigile neile koolidele ja ringidele, kes õppimisraamatud tellinud ja kes teatanud, et nad võistlusest osa võtavad, vastaval arvul võistlusküsimuslehti. Õpilasi ei tule võistlusküsimustega enne võistluspäeva tutvustada. Määratud päeval, osavõtjate eneste poolt kohaseks peetud kella ajal, kogunevad võistlusele ettevalmistatud õpilased, igaüks neist saab lehekese, mis umbes kümnekond võistlusküsimust sisaldab, ja peab siis katsuma neile esitatud küsimusile asjalikud ja tabavad vastused anda. Vastuste andmisega ongi võistlus toimetatud. Loomulikult piirduvad küsimused kindlasti ainult selle materjaliga, mis õppimisraamatus leidub, kusjuures mõlemile rühmale on erilised küsimuslehed.

Kirjutamiseks tuleb aega anda kuni *kaks tundi*. Üksikasjalised ja täpsad juhised kirjutamise kohta saadetakse välja ühes võistlusküsimustega.

Rühma juhatajal tuleb kõik aeg valvata, et ei juhtu korrarikkumisi. Võistluse lõpul tulevad kirjutised kokku korjata, läbi lugeda, nendes leiduvad vead ära märkida ja tööd hinnata numbritega — 2, 3, 4 või märkusega — nõrk, rahuloldav, häa. Pääle selle märgitakse kohal veel ära need õpilased, keda auhinna väärilisteks arvatakse. Kõik osavõtjad tulevad registreerida erilisel aruandelehel, mis ühes võistlusküsimustega kätte saadetakse. Kõik võistlustööd ühes aruandelehega tulevad saata E. O. L. K.-toimkonnale Tallinna.

Sel teel kokku tulnud kirjutised loetakse liidus veel kord läbi ja hinnatakse teistkordselt, kusjuures kohapäälset

hinnangut võimalikult aluseks võetakse auhindade määramisel.

Kõigile osavõtjale annab liit ilusad mälestuslehed, kuna parimate kirjutiste autorid kummaski vanadusrühmas igas koolis saavad auhinnaks lastekohased raamatud. Nii pea kui hindamine liidus sündinud, saadetakse mälestuslehed ja auhinnad välja. Kuid nende välja jagamine peaks sündima kogu riigis ühel ajal nagu võistlus isegi. Kõige kohasem aeg selleks on lootusringide kevadpäha, mis käesoleval õppeaastal arvatavasti maikuu alul peetakse.

Õpetajate Liit loodab, et meie õpetajad andumusega ja rohkelt huvitatavalt ja häid tagajärgi tootavast ettevõttest kinni hakkavad ja tuhandeid lapsi karskusteadmistega rikkastades ja neis karskusmeelsust ja -veendumust kasvatades võistlusele ette valmistavad. Koolides, kus mõlemasse rühma kuulub õpilasi, oleks soovitatav ettevalmistus- ja õpetustöö vähemalt kahe õpetaja vahel jagada. Koolides, kus väga palju õpilasi, on soovitatav igas klassis iseseisvalt ettevalmistajate rühm moodustada. On väga tähtis, et igal ettevalmistajate rühmal oleks oma juht, sest kui üks õpetaja peab mitut rühma juhtima ja õpetama, läheb see töö tal liiasti raskeks, mille all õpilaste teadmiste kogumine ja edenemine kannatab.

Lähemaid andmeid läinud aasta võistluskirjutisest kui ka võistluskirjutisest üldse leidub „Lootusringi Juhis“ 1928./29. a. (piiratud arvul veel saada-val E. O. L., aastakäik — 50 senti.).

E. O. Liidu karskuskasvatustoimkond loodab kindlasti, et võistluskirjutis koolides, mis seni iga aastaga hoogsalt laienenud meil ja välismail ning osutunud eriti õnnelikuks kasvatustöö võtteks tuleva inimpõlve tervendamisel, meil varssigi üldiseks saab kõigis koolis ja korraldatav IV võistluskirjutis sellele eesmärgile juba võimalikult lähemale viib.

Selle kasvatustöö teostamiseks ei saa keelata õpetaja-kasvataja oma algatavat ja juhtivat abi.

E. O. L. karskuskasvatustoimkond.

Tähtsamaid ülesandeid.

Avanesid kooliüksed üle maa, jälle kihab kooles noor arvurikas pere, jälle liigub laste parv kodudesse koolidesse ja tagasi. Opetada ja kasvatada noori tulevasi kodanikke teadjaiks, elujõulisteks ja tublideks — on kooli suur ülesanne. Ainult teadmiste hulk ei küüni selleks, vaja kasvatada tugevat ja väärilist iseloomu, õpetada iseseisvalt tegutsema, anda kogu häid harjumusi. See on kasvatustöö — algkooli suurim ja raskeim ülesanne. Selleks meil kõlblusõpetus, selleks karskuskasvatustöö ja õpilaste isetegevuse vormid.

Karskuskasvatustöö võtetest on meil rohkem levinenud lootusringide töö ja võistluskirjutised. Lootusring on isetegevuse ja harjumuste elukool õpilastele, mis seda ulatuslikumaid tagajärgi annab, mida rohkem tööle andunud sellel juhil — õpetajal. Koondada isetegevuse alusel õpilasi oma iseloomu arendusele, hoidumisele kõigist pahe-dest elus, rakendada neid kõige mitmekesisemale huvitavale tegutsemisele — see on töö, mis ei saa viljakandmata olla, millest seepärast ei peaks eemale jääma ükski kool. Meil on seniste andmete järele vast pool koolidest asutanud lootusringid ja neisse ringesse koondanud vast ehk ka poole õpilasi omas koolis. Iga aasta peab aga tooma juurde uusi koole ja igas koolis uusi õpilasi! Ja selleks on kohane aeg koolitöö alguses, niipea kui esimesed üldised korraldused tehtud, õpilased juba enamikus kooli kogunenud ja töö mee- leolu loodud. Siis ka kohe vaja alustada lootusringides tööd. Õpetajad, kes kas aine jaotusel ehk isikliste kalduvuste alusel anduvad omas koolis kõlblusõpetusele ja karskuskasvatustööle, loogu selleks kooli klassides vastav mee- leolu, kõikide klasside koondamisel antagu vajalik kasvatuslik tõuge uute lootusringide loomiseks ehk endiste tege- vuse hoogsaks uuendamiseks. Töö ju- hiseid leiavad õpetajad läinud aasta „Lootusringi Juhis“ ja varem ilmunud karskuskirjanduses, mis osalt koolides olemas kui ka E. Õpetajate Liidu kaudu saadaval. Töö lootusringis viidagu võimalikult mitmekesisemale alusele, et see laiemaid õpilashulki kaasa kisaks, võt-

tes muidugi aluseks lootusringide üht olulisemat nõuet — kasvatada noortest elujaatavaid ja karskeid inimesi. Kus koolis tegutsevad mõnesugused teiseni- melised õpilaste koondised isetegevuse alusel, seal leitagu olude kohaselt sünnis tee, kuidas korraldada organisatsiooni nii, et lootusringi tööväli väärilise tähelepanu leiaks, olles laiaulatus- likum oma iseloomu kasvatus ülesan- dega.

Samal ajal võetagu kohe käsile ka võistluskirjutise korraldamine. Juhiseid selleks leidub samas numbris avaldatud üleskutses IV võistluskirjutiseks. Võistluskirjutis on veelgi laiaulatuslikum töövõtte ja peaks erandita kõigi nelja vanema algkooli klassi õpilastele laienduma, nagu paljudes kooles see ka tõesti on teostunud juba mõni aasta. Neis kooles tuleb uutele õpilastele eriti asja tutvustada ja õhutada. Kus aga võistluskirjutis veel koolis pole teostunud varem, seal peaks seda põhjalikumalt lastele tutvustama (materjal — eelmainitud) ja eriliselt õhutama. Ühel ehk teisel juhul on tähtis, et asjale koolitöö alul kohe alus pandakse ja õpiraa- matud kõigile osavõtjatele kohe tellitakse. Prooviraamat ühes seletuskirjaga on kõigile koolidele kätte saadetud. Läinud aastal jäi väga palju koole ülesand- misega hiljaks ega saanud võistlustest seepärast võtta osa. Aga ka töötule- mustele mõjub hilinev osavõtt halvasti.

Need karskuskasvatustöö vormid — lootusring ja võistluskirjutis — leid- ku aset üldise karskusõpetuse kõrval igas koolis, kui eriti kohaseks osutu- nud. Muidugi ei maksa üheski koolis õpetajail oodata, et õpilased seda ai- nult ise teeks, ka siis mitte, kui asi tut- tavgi varem. Õpetaja kaasabi on alg- koolis vanemaiski klassis iga algatuse õhutamiseks kaudselt tarvilik, rääkima- ta nooremaist klassist. Ka ühe-kahe tunniga ei saa õpilasi küllalt vastuvõt- likuks ja tegutsevaiks muuta. Selleks vaja püsivamat ja korduvat selgitus- tööd. Sündsam selleks oleks kasutada tervet nädalat ettevalmistuseks, kokku- räägitult kogu õpetajaskonnaga koolis; et töö ühtlus eriti mõjuda saaks ja see asi ühiseks ajaks muutuks, kuigi edes-

pidi üksikud õpetajad tööd juhiks. Teemaks olgu üldine iseloomu kasvatus ja isetegevus laiemas mõttes, karskusküsimus — üks osa selles tervikus, mis oluliselt seotud üldisega. Nii kujuneks sellest mitte kitsas mõttes karskusküsimus, mis olevate eelarvamiste põhjal kahtlemata osa tegelasi kõrvale jäta, vaid kasvatusnädal, mille tulemused avalduks hiljem õpilaste isetegevuse vormides enesekasvatuse alal. Selgitusnädalale järgnegu kohe organiseerimis-

nädal, kus kõik algatav töö õpilaste poolt ja selleks juba eriti andunud õpetajate juhtimisel tehakse ja siis normaalselt edasi areneb.

Ärgu unustagu ükski kool kui ka õpetaja tellimast kohe omale „Lootusringi Juhti“ ja saatmast toimetuse saatmisel palutud kaastööd ning täitmast järgnevat „Küsimusi koolidele“ — ka see on üks kasvatusnädala ülesannetest õpetajate ridades.

P. K.

Küsimusi koolidele.

Läinud kevadel saatis E. Ö. L. karskuskasvatustoimkond kõigile alg- ja täienduskoolidele küsimuslehe, et saada andmeid karskus-kasvatustöö seisukorrale, kui omale uuest tööväljast. Kahjuks tuli aga vastustega küsimuslehti liiga vähe tagasi, mis osalt vist sellega seletatav, et leht ei saadetud iseseisvalt, vaid „Lootusringi Juhiga“ kaasas. Saadud andmed on lühikese kokkuvõttena avaldatud „Kasvatuses“ nr. 6. k. a. Kuna need andmed aga puudulikud vajaliku pildi saamiseks, siis pöördub E. Ö. L. kk. toimkond käesolevaga veel kord kõigi nende koolide poole, kes kevadel ei vastanud, palvega nüüd seda teha. Küsimused vastamiseks oleks:

1. Kas tegutseb koolis lootusring (või karskusring)?

2. Selle nimi ja asutamise aeg.
3. Liikmete arv 1. mail 1929. a.
4. Kas ja kui suur on liikmemaks?
5. Ringi varandusest andmeid.
6. Ringi tööst ülevaade.
7. Takistusi tööks.
8. Millised õpilaste vabatöö ringid ja võtted on veel koolis tarvitusel?
9. Teadete andja ettepanekuid karskustöö korraldamiseks.

Need andmed aitaks selle tööala otsustabekohast korraldamist märksa, seepärast ärgu jätku vastamata ükski kool, kes seda mõnesuguseil põhjuseil kevadel teha ei saanud.

Vastused adresseerida: Tallinna, Rataskaevu 22, E. Ö. L.

E. Ö. L. karskuskasvatustoimkond.

Töö lootusringis.

Töökavast üldiselt.

Läinud aastal ilmusid selles osas kuus iseseisvat tunni (koosoleku) kava ühes vastavate lugemispaladega, peale selle valikuks mängu jne. Need olid põhiküsimused, mille teadmine õpilastele kahtlemata vajalik oli. Õpilaste koosseis muutub, neid põhiküsimusi tuleb ühelele kahtlemata korrata, teistega aga uusi lahendada. Põhiküsimuste arutluse järjekord oleneb kohalistest oludest ja kasvandikkude vanusest ning arenemisest. Küll aga oleks vajalik töö algusel rühmas, kus uusi õpilasi, neid küsimusi üldiselt jämedais joones selgitada, mis oleks endistele õpilastele kordamine, uutele aga karskusküsimuse üldine tutvustamine kuni ühe ehk teise küsimuse põhjalikum käsitus hiljem järgneb. Hilisematel koosolekutel tut-

vunetakse uute küsimustega, milleks eriti kasutada tuleb kohalistele oludele vastavat materjali, nagu kohalised olud ka tingivad ühe ehk teise küsimuse arutluse järjekorra. Olude kohaselt tuleks koostada töö alul teemade nimestik, mis võiks ühe ehk teise rühmaga aasta jooksul arutlusele tulla, mis hiljem täienduda võib. Toimetus oleks väga tänulik, kui lootusringides tegutsenud ehk karskusõpetust andnud õpetajad saadaks oma kogemustest teemade nimestikke nagu ka muud praktiliselt kasutatud materjali, nagu lugemispalad ehk allikate näitamine, mängud, mitmesugused töövõtted, tunnikavad jne. Sellest ühteteist ajakirja veergudel avaldades oleks see koolidele töökergenduseks ka kohalistes oludes

orienteerumiseks. Lugemispalade leidmine teeb kahtlemata raskusi, sest meie lugemikud ei võimalda suurt valikut. Kõige rohkem leidub siiski vanemas karskuslugemikus „Päikese poole“, J. Elango toimetatud. Tuleb kasutada ilukirjandusest vastavat materjali, väljavõtteid ajakirjast, võimalikult aga ka lisa leida jutustustest, mis õpetajal isiklikult elus nähtud ehk kohalisest elust kuuldud. Tahaks jelda, et sarnased elavalt väljendatud jutustused, kui nad teemale vastavalt leitud, tihti palju mõjuvamad on, kui lugemiku palad, mis ei saa ju arvestada teema kohapealse käsitlusega. Äärmisel korral, lugemispalade mitte leidmisel, tuleb piirduda elustavate näidete, ülesannete, piltide ja teiste vaheldusabinõudega ettekande elustamiseks ja mõjutamiseks. Ka võib mõnikord kaudsemalt riivavat materjali kasutada, kui üleminek mitte peaküsimusest kaugele ei vii.

Neist seisukohtadest lähtudes käesoleval aastal selles osas avaldame üksikud kavad valikuks, kui ka teemade loetlused; kohapealsete olude, eriti õpi-

laste koosseisuga arvestades tuleks tööjuhatajail oma äranägemisel materjali leida, kasutades ka „Lootusringi Juhi“ eelmise aastakäigu materjali, käsiraamatut „Rahva Lootus“ jm. karskuskirjandust. Lugemispalad avaldame samuti valikuks, ilma sidumata neid toodud kavadega, ühtlasi juhtides tähelepanu ka allikatele, kust lisa võiks leida.

Peale karskusõpetuse osa, nagu tunnid ja koosolekud, on lootusringide töös kasutatavad mängud, tööõhtud, huvimatkad ja koosviibimised, mis kõik annavad õpetajale hea võimaluse õpilaste ellu süveneda, iseloomu tundma õppida ja kasvatavalt mõjuda. Selleks juhtiseid ja materjali avaldame samas osas. Ka sedagi osa saaks kohapealsete kogemuste arvel rikastada, kui õpetajad ei keelduks oma tööga tutvumist „Lootusringi Juhi“ veergel, sellekohast materjali avaldamiseks saates.

Toimetus meeleldi näeks, et käesolev osa, kui praktilisem osa, senisest suuremaks paisuks ja otse koolitoast ja õuest tulnud materjali tuua võiks.

Miks ei kõlba joovastusained nautimiseks?

1. *Mis on alkohol?* Kuidas ta tekib. Millised joogid on alkoholilised (joovastavad). Alkoholi iseloomulikke tunnemärke (lõhn, maitse, värv, erikaal jm.).

2. *Kas on alkohol toitev?* Alkoholi koosseis ja selle kasutamisevõimalused kehas; mõju. Mõned joovastusained, kus rohkem toitvaid aineid (õlu, vein) ja nende mõju inimkehale. Alkohol — kui soojuse andja (mõju ja kahju — näiteid).

3. *Alkohol — kui müürk.* Alkoholi mõju südamele, seedimisele, peaaajule jne. Alkohol — kui arstirohi (väliselt — hea kui desinfektseeriv — mürk! —, seesmiselt — hädaabinõu arsti määramisel mõnikord).

4. *Alkohol — kui lõbu allikas.* Uimastav (halvav) mõju peaaajule ja sellest tekkiv „lõbu“ tunne. Tõsine inim-

vääriline lõbu on kainelt ja tervistrikumatult mõeldav!

5. *Alkohol hävitab vaimujõu.* Meeslepidamise nürinemine — alkohol mürgitab närve.

6. *Alkohol hävitab kõlbluse.* Näiteid kodude õnne purinemisest, isiku õnnest, kuritöödest — õnnetustest jne.

7. *Majandusline kahju.* Näiteid ja arve, kuidas joovastusainete nautimine kahju toob isikule, perekonnale, ühiskonnale raha, tööaja kaotuses, terviseriketes, õnnetustes, kuritöödes jne.

8. *Tubak — sama pahe.* Lähemalt tubaka mürgine iseloom, mõju tervisele, uimastus, majandusline kahju jne.

9. *Igapäise elu nähteid.* Näiteid, jutustusi, kohalikke andmeid, õpilaste oma illustratsioone sõnas, arvudes, diagrammes.

P. K.

Kui lehed langevad.

Noored, kas olete märganud, kuidas saab sügis?

Ega teil ole vast aegagi selleks, ruttate ju kooli ja säääl keeb elu. Säääl on ikka kevad, ka siis, kui pakane õpes põristab ja külmataat teid kooliteel kõrvust näpistab. Koolitoas on ikka kevad, sest elu, rõõmu, valgust

toote sinna, teie päikesepojad, kelle noored silmad aina säravad ja sütitavad.

Kui palju on teie elurõõmu, väledust, liikumistungi ja suuri, suuri soove.

Milline kontrast! Teeveerel koltuvad puud ja teel mänglevad lapsed!

Kas on teil midagi üksteisele ütelda?

Oo, paljugi!

Lapsed sooviks pea jälle näha pakata-
vaid pungi, lõhnavaid õisi, laulvaid linde, et
siirduda siis kooliseinade vahelt, kus omal tuli
päikesena olla, vabasse loodusse nautima päi-
kest, nautima elu.

Jah need on ilusad lootused!

Ja puudki loodavad jälle pakatada. Nad
on hiljakesi omale pungadki juba valmis kas-
vatanud, valmis kasvatanud neisse ilusa ro-
helise lehekuue tulevaks aastaks ja miljonid
ning miljardid õisi, et õitseda ja ilus olla
ning kasvatada neist marju ja õunu. Oh
kui palju maitsevaid marju ja magusaid
õunu! See on suur töö. See on nende raske
elutöö. Ja selleks on vaja püsivust ja jõudu.

Salakesi imevad nende narmasjuured kogu
suve maast vett ja toitaineid. Salakesi ime-
vad nende väikesed huulekesed lehealuspin-

dadel endasse süsihapugaasi. Olete, nooru-
kesed, sellest juba isegi lugenud ja õppinud!

Kuid ka lehekesi, läinud suve ilusat ehet,
ei pillata hoolimatalt: säält imetakse endasse
iga väärtuslikum toiduraasuke — kuni ta
koltub ja tühjana langeb.

Kas olete kuulnud sallaparast sahinat
vaiksel sügispäeval puude lehtedes, kui õhtu-
poolikul koolist koju sammute? Ei ole tuult,
täiesti vaikne, aga ometi kuulduv sahin.

Küllap see vist puudehaldjas vestab sääli
salajuttu ja õpetab oma kasvandikele elutar-
kust.

Aastakümneid on ta näinud koolilapsi
möödakäivat nende puude alt.

Küllap tahaks ta meeeldi teiltki koduteel
küsida: kas olete, lapsed, möödunud päeva
koolitöölt k ö i k võtnud, mis võtta oli!

E. Rungi.

Valikuks mängu.

Kull ja linnud. Õues. Üks mängijaist
kull, teised kõik linnud ja moodustavad pika
rea, hoides üksteise õladest kätega. Esi-
mene reas on lindude ema, kes püüab lindude
rodu — poegi — kaitsta peale tükkiva kulli
eest väljasirutatud kätega. Saba tiirleb va-
jaduse järele hädaohust eemale. Saab kull
ühe poegest kätte, läheb see kulliks, kuna kull
tema asemele tuleb.

(Kui esimesel ema järele pojalt raske on
end kulli pikkade käte eest kaitseda, võib nii
kokkuleppida, et kull esimest lindu ei püüa.)

Korteri otsimine. Metsas ehk õues. Män-
gijad peale ühe asuvad igaiüks ühe puu, püsti-
pandud kepi ehk muu märgi juures — omas
korteris. Üksik käib ühe juurest teise juurde
ja küsib, kas korter on saadaval. Küsitav
vastab et ei ole, vast ehk naabril (võib nime-
liseltki juhatada) on. Vaheaajal vahetavad
mängijad kortereid, kuna korteri otsija kat-
sub pääseda esimesse tühja korterisse, et ilma
jääjat oma asemele saata.

Korteri otsijale on lubatud mõnikord
hüüda: „Kõik korterid vabad!“ Sel korral
vahetavad kõik mängijad kortereid.

Kroonika.

Karskustöö 40-aastane. Juunikuu lõpus
pidustati Pärnus ja Toris karskustöö 40-ne a.
kestvust. Samal ajal olid ka karsked noored
koondunud Pärnusse suvepidustusele. Osa-
võtt oli üldiselt rohke.

Kohaliku keeluseaduse teostamisele on
asunud mitmed vallad. Esimesena oli teateid
Tudulinna, kus keeld teostati.

Läinud hooaeg püritustööstuses. Vabri-
kud lõpetasid töö aprillis ja mais, üldse tegut-
sesid 135 vabrikut. Alkoholi tarvitati:

200.000 tündrit kartulaid — Kr. 1.000.000

6.000 tonni maisi — „ 1.000.000
100.000 kg otri — „ 200.000
Saadi üle 30 miljoni kraadi (3¼ milj.
liitrit) püritust.

Püirituse läbimüük aastas on pisut vähe-
nenud.

Rüigi viinamüük väheneb. Võrreldes käes-
oleva aasta esimest poolt läinud aasta esi-
mese poolega selgub, et 1928. a. esimesel poo-
lel müüdi püritust hariliku hinnaga (peami-
selt joomiseks) 13.045.530 kraadi, tänava aas-
ta esimese poole jooksul aga 11.734.261 kraadi,
seega 1.311.269 kraadi vähem kui mullu.

Tellijatele teadmiseks.

Kõigi nende tellimine, kes saatsid tellimisrahaks läinud kooliaas-
tal 50 senti, kuigi nimetasid tellimist 1929. aastaks, lõppes kevadel,
sest „Lootusringi Juht“ ilmub kooliaastate kaupa. Seda meelde tu-
letades palume tellimist 1929/30. õp.-a. lahkesti uuendada. Tellimis-
hind endiselt 50 senti, ajakirja ilmub kooliaasta kestel kuus numbrit.